

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2011-4-212 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 11-50/1258-447
Karar Tarihi : 29.09.2011

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail Hakkı KARAKELLE,
Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY, Dr. Murat ÇETİNKAYA,
Reşit GÜRPINAR, Prof. Dr. Metin TOPRAK

B. RAPORTÖRLER : Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Yunus ALTINIŞIK

C. BAŞVURAN : Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : - Makine Mühendisleri Odası Malatya İl Temsilciliği
Ağababa İş Merkezi Niyazi Mısri Cad. K:2 No:5 Malatya
- Hakverdi Mühendislik (Erkan HAKVERDİ)
Ağababa İş Merkezi Niyazi Mısri Cad. Kat:3 No:9 Malatya

E. DOSYA KONUSU: TMMOB Makine Mühendisleri Odası (MMO) Malatya İl Temsilciliğine kayıtlı makine mühendislerinin, havuz sistemi ve sıra uygulaması yapmak suretiyle, 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı işlem ve eylemlerde bulunup bulunmadığının tespiti.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuru dilekçesinde özetle; Malatya ilinde faaliyet gösteren makine mühendislerinin, inşaatlardaki projelerin çizilmesi ve onaylanmasında havuz sistemi kurdukları ve sıra uygulaması yaptıkları, tüm mühendislerin, işleri, öncelikle havuz koordinatörü olarak belirlenen ve kendisi de makine mühendisi olan Erkan HAKVERDİ'ye yönlendirdikleri, adı geçen inşaat mühendisi mühendise proje çizdirebildiği, bunun haricinde hiçbir makine mühendisinin doğrudan proje çizmediği, söz konusu sistemi yürütebilmek için her bir mühendisten 80.000 TL tutarında senet alındığı, Makine Mühendisleri Odası Başkanının söz konusu uygulamayla kendilerinin ilgisinin bulunmadığını ifade ettiği, ancak Makine Mühendisleri Odasından habersiz olarak böyle bir uygulamanın yapılamayacağı, söz konusu uygulamanın yazılı bir anlaşmaya dayanmadığı, ilgili kanunlar uyarınca yasak olduğu bilindiğinden, sözlü anlaşmalarla uygulamanın yapıldığı, bu uygulamayla mühendis seçme ve sözleşme yapma özgürlüğünün kısıtlandığı ve rekabet kurallarının ihlal edildiği ifade edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 14.07.2011 tarih ve 5195 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 20.07.2011 tarih, 2011-4-212/İİ-11-257-MH sayılı İlk İnceleme Raporu, 03.08.2011 tarih ve 10-44 sayılı Kurul toplantısında görüşülmüş ve soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 11-44/1006-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen, 20.09.2011 tarih ve 2011-4-212/ÖA-11-197.HHÜ sayılı Önaraştırma Raporu, 23.09.2011 tarih ve REK.0.18.00.00-110.02./460 sayılı Başkanlık Önergesi ile 11-50 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

11-50/1258-447

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili raporda;

- Malatya ilinde faaliyet gösteren 20 makine mühendisinin, projelerin dağıtımı konusunda birlik kurarak havuz oluşturmalarına ve projeleri buna göre belli bir sıra, kota ve sistem dâhilinde üyeler arasında dağıtmalarına ilişkin işlem ve eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiği,
- 50 - Ancak pazardaki makine mühendisi sayısı, söz konusu işlem ve eylemlerin asgari fiyat tarifesine uyulmasının sağlanması amacıyla yapılmış olması, asgari fiyat tarifesinin üstüne çıkılmamış olması ve konuyla ilgili benzer Kurul Kararları dikkate alınarak, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı,
- Bununla birlikte, pazar ve müşteri paylaşımı neden olması ve asgari fiyat tarifesinin üstündeki seviyelerde fiyat anlaşmalarına ve birlik/havuz dışında kalan mühendislerin faaliyetlerinin zorlaştırılmasına veya engellenmesine yol açabilecek olması nedenleriyle, yazılı veya sözlü olarak oluşturulan birlik, havuz, kota, sıra sistemi gibi uygulamalara son verilerek, ilgili pazarda, rekabetin kalıcı bir şekilde tesisi ve benzer eylemlerin tekerrür etmesinin önlenmesi bakımından, MMO Malatya İl Temsilciliğine, tüm üyelerine bildirilmek üzere, 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca görüş gönderilmesinin uygun olacağı,
- 60 - Söz konusu görüşe uyulmaması veya benzer uygulamaların tekerrür etmesi durumunda, ilgili teşebbüsler hakkında 4054 sayılı Kanun'un ilgili hükümleri uyarınca işlem yapılacağı, yine MMO Malatya İl Temsilciliği vasıtasıyla tüm üyelerine bildirilmesinin yerinde olacağı görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

İncelemeye konu dosyanın içeriği ve şikâyet konusu iddiaların Makine Mühendisleri Odasının uygulamalarına yönelik olması nedeniyle, ilgili ürün pazarı "makine mühendisliği hizmetleri pazarı" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

Başvuru konusu iddiaların Malatya ilindeki hizmetlere yönelik olması sebebiyle, ilgili coğrafi pazar "Malatya ili" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler

Raportörlerce, Hakverdi Mühendislik (Erkan HAKVERDİ)'de yapılan yerinde incelemede;

- Hangi projenin hangi mühendise verildiği veya verileceği, projenin ada, parsel numarası, metrekaresi, inşaat sahibi gibi bilgilerin yer aldığı bir belge,
- Makine mühendislerinin, cep telefonu, iş telefonu, elektronik posta adresleri, banka ve şube adları, İBAN/hesap numarasına ilişkin bilgilerin bulunduğu bir çizelge,
- 80 - Toplantılar yapılarak, kotaların, projelerin ve uygulamadaki bazı sıkıntıların görüşüldüğüne ilişkin bir belge,
- İşin verildiği mühendisin KDV tutarı ile birlikte proje bedelinin yarısını aldığı, diğer yarısının ise oluşturulan havuza aktarıldığını gösteren bir belge,
- Erkan HAKVERDİ'nin bu işleri organize ettiği hususunda bir belge,

11-50/1258-447

- Mühendis isimleri ve ada, parsel numarası verilerek aldıkları projelerin dökümünün yer aldığı bir tablo ile ekinde 45 mühendisin TC Kimlik numaralarının bulunduğu bir elektronik dosya,
- Hangi projenin hangi mühendise verildiği veya verileceği, projenin ada, parsel numarası, metrekaresi, inşaat sahibi gibi bilgilerin yer aldığı Erkan HAKVERDİ'ye ait el yazısı notlar elde edilmiştir. Belgelerde, uygulamaya ilişkin olarak, ismi geçen mühendislerin sayısı 20'dir.

I.3. Değerlendirme

- 90 Dosya mevcudu belgeler bir bütün olarak incelendiğinde, Malatya ilinde Oda'ya kayıtlı 48'i faal 60 makine mühendisi bulunduğu, pazarda faaliyet gösteren 20 makine mühendisinin, Malatya ilindeki makine mühendisliği hizmetleri pazarındaki işleri paylaşma konusunda havuz oluşturdukları, işleri belli bir sıra ve kota dâhilinde paylaştıkları anlaşılmaktadır.

Söz konusu uygulamayla ilgi olarak, Erkan HAKVERDİ, avukat Burhanettin OLGUN ve avukat Hakan OMAÇ raportörlerle yaptıkları görüşmede, Malatya ilindeki makine mühendislerinin, MMO Malatya İl Temsilciliği tarafından belirlenen asgari ücret tarifesinin oldukça altında iş yaptıklarını, bunun neticesinde makine mühendislerinin işlerini yürütemez hale geldiklerini, bu nedenle de Malatya'daki makine mühendislerinin bir bölümünün bu işe bir çözüm getirmek amacıyla asgari ücret tarifesinin altında iş alınmaması konusunda fikir birliğine vardığını, bu fikir birliğini devam ettirebilmek için de birbirlerini takip ettiklerini, asgari ücret tarifesinin üzerinde kesinlikle iş yapılmadığını, ifade etmişlerdir.

Esasen, TMMOB MMO tarafından "Tesisat Mühendisliği Proje Hizmetleri Asgari Ücretleri Ek-1" başlığıyla hazırlanan asgari fiyat tarifesi, 22.11.2001 tarih ve 24591 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Makine Mühendisleri Odası Serbest Müşavirlik Mühendislik Hizmetleri ve Asgari Ücret Yönetmeliği" uyarınca hazırlanmakta ve yayımlanmaktadır.

110 TMMOB ve TMMOB'a bağlı odaların çıkardıkları yönetmelikler aracılığı ile doğrudan yasal dayanağı olmadığı halde asgari ücret uygulamaları, daha önce de Rekabet Kurulu kararlarına konu olmuştur. Rekabet Kurulu 22.1.2002 tarih ve 02-04/40-21 sayılı kararıyla asgari hizmet bedeli belirlenmesini zorunlu kılan ve bunun altında bir ücretle hizmet verilmesini yasaklayan karar ve uygulamaların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı olduğuna karar vermiş ve daha sonra, ilgili Kararın Danıştay tarafından soruşturmacı üyenin oylamaya katılımı gerekçesiyle bozulması nedeniyle alınan yeni Kararda (16.5.2007 tarih ve 07-41/453-M sayı), TMMOB tarafından kendi birliklerine bağlı meslek odalarının asgari ücret tarifelerinin ve TMMOB üyesi olan Şehir Plancıları Odası'nca şehir plancılarının asgari ücret tarifelerinin belirlenmesine dayanak oluşturan ve 4054 sayılı Kanun'a aykırı bulunan yönetmeliklerin iptali için dava açılmasına ve bu konuda Başkanlığa yetki verilmesine karar vermiştir. Ancak Danıştay 13. Dairesi tarafından, Kurumun TMMOB ve TMMOB'a bağlı odalarca yapılan düzenlemelerin rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı olduğunu ileri sürerek, iptalleri için 120 dava açma ehliyeti olmadığı gerekçesiyle, açılan davaların ehliyet yönünden reddine karar verilmiştir. İlgili Danıştay Kararı, Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu nezdinde temyiz edilmiş, ancak temyiz süreci henüz sonuçlanmamıştır.

Yukarıda özetlenen gelişme üzerine, yapılan başvurularda, ilgili Danıştay kararı çerçevesinde, asgari ücrete yönelik uygulamaların, pazar paylaşımına yol açacak türden başka eylemler içermediği sürece, 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlal teşkil etmediği, değerlendirmesinde bulunulmuştur.

Esasen, Malatya ilinde faaliyet gösteren makine mühendislerinin, projelerin dağıtımı konusunda bir birlik kurarak havuz oluşturmalarına ve projeleri buna göre belli bir sıra, kota ve

11-50/1258-447

130 sistem dâhilinde üyeler arasında dağıtmalarına ilişkin işlem ve eylemlerinin, pazar paylaşımına da yol açacak nitelikte eylem ve işlemler de içerdiği, bu nedenle de 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yasaklanan rekabet ihlallerinden olduğu görülmektedir.

Diğer yandan, pazarın yapısı, pazardaki fiili ve potansiyel rekabetin önemli düzeyde bulunması, inceleme tarihine kadar asgari fiyat tarifesinin üzerinde proje çizildiğinin tespit edilmemiş olması, söz konusu eylem ve işlemlerin asgari fiyat tarifesine uyulması amacıyla yapıldığı sonucuna varılması nedenleriyle, bu aşamada, soruşturma açılmaksızın, 4054 sayılı Kanununun 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca görüş bildirilmesinin uygun olacağı kanaatine varılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

140 1- Malatya ilinde faaliyet gösteren 20 makine mühendisinin, projelerin dağıtımı konusunda bir birlik kurarak havuz oluşturmalarına ve projeleri buna göre belli bir sıra, kota ve sistem dâhilinde üyeler arasında dağıtmalarına ilişkin işlem ve eylemlerinin 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiğine,

2- Ancak pazardaki makine mühendisi sayısı, söz konusu işlem ve eylemlerin asgari fiyat tarifesine uyulmasının sağlanması amacıyla yapılmış olması, asgari fiyat tarifesinin üstüne çıkılmamış olması ve konuyla ilgili benzer Kurul Kararları dikkate alınarak, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına,

150 3- Bununla birlikte, pazar ve müşteri paylaşımına, asgari fiyat tarifesinin üstündeki seviyelerde fiyat anlaşmalarına ve birlik/havuz dışında kalan mühendislerin faaliyetlerinin zorlaştırılmasına veya engellenmesine yol açabilecek olması nedenleriyle, yazılı veya sözlü olarak oluşturulan birlik, havuz, kota, sıra sistemi gibi uygulamalara son verilmesi ve ilgili pazarda, rekabetin kalıcı bir şekilde tesisini teminen benzer eylemlerin tekerrüründen kaçınılması gerektiği, aksi takdirde haklarında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi çerçevesinde soruşturma açılacağı hususlarında, 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca TMMOB Makine Mühendisleri Odası Malatya İl Temsilciliği vasıtasıyla tüm üyelerine görüş bildirilmesini teminen Başkanlığın görevlendirilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.